

**CANA CU MONEDE (HAUPT).
UN PUNCT DE VEDERE ASUPRA UNEI PRESUPUSE
COLECȚII NUMISMATICE TRANSILVANE
DE LA SFÂRȘITUL SECOLULUI XVII**

Oltea DUDĂU

dudauoltea@yahoo.com

Muzeul Național Brukenthal - Muzeul de Istorie

ABSTRACT: The Coined Tankard (Haupt). A point of view on a supposed Transylvanian numismatic collection from the end of the 17th century

The "Coined Tankard" (Brukenthal Museum, inv. no. T 90/1342), called "Haupt" after the name of his commanditer, was donated to the Evangelical Church of the town Sibiu by Johannes Haupt, mayor of the town 1678/1683 and comitis of the Saxons 1683/1686. The date of the donation, the 1st January 1682, handed down to us by means of an inscription placed below the lip of the tankard probably stands for the first known mention of this day as the distinct holiday making commencement of the year in the local cultural milieu.

On the lid and on the eight sides of the tankard are embedded 56 Roman and Hellenistic coins, part of them original, part of them collection forgeries or imaginary issues.

The layout of the coins on the body of the tankard was carried out bearing in mind the symbols of the coin designs. The symbols seems to be tied up with the ethical values afloat among the educated Transylvanian milieu at the given time, that is the values of the late Humanism. The composition of the group of coins sacrificed for the decoration of the tankard conveys the composition of a possible numismatic collection extant in Transylvania about the year 1682. The composition of the group of Roman republican and imperial denarii, original, forged and imaginary and the fact that the denarii on the tankard are issued only up to M. Aurelius may be the consequence of the presence in the collection of a Transylvanian hoard fragment of the type ending with coins issued by M. Aurelius. It is possible that the imaginary and forged denarii might have been inspired by the original ones extant in the collection. We consider that the existence and the appearance of the "coined tankard" is a proof and at the same time a consequence of the cultural atmosphere in Transylvania in the second half of the 17th century.

Colecția de orfevrărie a Muzeului Brukenthal deține, printre obiectele cele mai valoroase, așa-numita "cană cu monede"¹ (fig. 1 și 2), denumită și „Haupt” după numele comanditarului său. Obiectul este considerat de noi deosebit de interesant, atât din punct de vedere al modului de confecționare, cât și a anamnezei pe care obiectul în sine l-a avut de-a lungul timpului.

“Cana cu monede” a intrat în atenția cercetătorilor încă din cursul secolului al XIX-lea, bibliografia sa numărând câteva lucrări menționate de V. Roth². Toți autorii o consideră ca fiind un obiect de producție autohtonă, fără a fi aduse argumente în sprijinul acestei aserțiuni. Numele argintarului care a confecționat cana este necunoscut. Sigla R de pe fundul vasului nu a putut fi atribuită, deocamdată, de către istoricii de artă nici unui meșter cunoscut, din Transilvania sau din altă parte³. Pentru originea sa transilvăneană pledează execuția mânerului, al cărui decor este identic celui de pe cataramele cordoanelor de port săsesc datate în secolul XVII.

¹ Nr. inv. T 90/1342.

² Roth 1922, p. 217, pl. 168.

³ Dâmboiu 2003, p. 83, nr. cat. 226, fig. 76.

Pentru o mai bună interpretare a semnificației ornamentării căunii și a inscripției de sub capac, ar trebui să cunoaștem biografia meșterului și a comanditarului.

“Cana cu monede” a fost donată bisericii evanghelice a orașului Sibiu de către Johannes Haupt, personaj de vază al comunității săsești, primar al orașului (1678-1683) și comite al sașilor (1685-1686). Din păcate, biografia sa nu este cunoscută: în culegerea de biografii ale sașilor importanți nu găsim nici o mențiune despre viața sa, lucrarea lui J. Seivert oprindu-se la cca. 20 de ani înainte de preluarea funcției de comite de către Johannes Haupt⁴. Singurele date scrise despre activitatea sa le-am găsit în *Cronica...*⁵ lui Sigerus.

Data donației este immortalizată printr-o inscripție plasată sub buza căunii: NEU.JAHRS.OPEER (sic!) JOHAN(N)I(S) HAUPT CONS(ULIS) CIV(ITATIS) CIB(INIENSIS)⁶ 1682 1 JANUARI(I). Inscripția este realizată cu caractere capitale, cu hastele verticale dublate „în fir de păr”.

Inscripția constituie, probabil, prima menționare cunoscută în mediul cultural local a zilei de anul nou – 1 ianuarie – ca sărbătoare distinctă de începere a anului, în epocă obișnuindu-se raportarea la alte zile importante, cum ar fi Crăciunul, apropiate datei calendaristice de schimbare a anului.

Cana are o construcție arhitectonică, fiind formată din două corpuri geometrice suprapuse, ambele având baza un octogon regulat. Partea superioară este o prismă, a cărei bază inferioară constituie baza superioară a unui trunchi de piramidă. Ambele baze ale părții superioare au desenul și dimensiunile identice celor ale bazei mici, superioare, a părții inferioare. În acest fel, cana are opt laturi verticale plane, despărțite de muchii lise verticale, corect și estetic conturate de argintar. Cana are corpul împărțit, pe lățime, în două registre orizontale, despărțite printr-o grupare de muluri de argint aurit, plasate pe linia de unire a prisme cu trunchiul de piramidă. În interiorul capacului este gravat și aurit blazonul familiei Haupt. Pe capac (fig. 19 și 20) și pe cele opt laturi sunt încastrate un număr de 56 de monede. Pe înălțime, monedele sunt plasate pe cele opt laturi, câte 6 pe fiecare suprafață. Pe capac, în dreptul fiecărei laturi, este plasată o monedă. Cana este dublată în interior cu o tablă groasă de argint, care face invizibilă a doua față a fiecărei monede încastrate, ceea ce creează dificultăți în stabilirea tuturor parametrilor referitori la monede – emitent, datare, metal etc. Toate monedele au fost aurite după montarea în tabla de argint, posibil fiind ca operația să se mai fi repetat nu numai o dată în timpul scurs de la confecționarea căunii.. Stratul de aur, deși înfrumusețează aspectul obiectului, a fost aplicat de cel puțin două ori și din această cauză face dificilă determinarea unora dintre monede, în special a celor imaginare și a falsurilor de colecție. În afară de dificultățile create de stratul de aur, monedele au fost câte puțin ajustate, adică au pierdut, toate cele originale, muchia și o dată cu ea și cercul perlat exterior reprezentărilor și legendelor.

Monedele sunt de două mari categorii, adică originale și ne-originale, fiecare categorie având, la rândul său, două subdiviziuni, cele originale fiind romane și elenistice, iar cele ne-originale fiind monede imaginare și falsuri de colecție după monede reale.

Amplasarea monedelor pe corpul căunii a fost hotărâtă, în mod evident pentru privitor, ținându-se cont de criterii legate atât de dimensiunea monedelor, cât și de reprezentările de pe monede. Autorul sau comanditarul par să fi operat selecția avându-se în vedere simbolistica reprezentărilor de pe partea vizibilă a monedelor. Simbolistica pare a fi legată de valorile etice vehiculate în mediul cult transilvănean la respectiva dată, adică valorile umanismului târziu⁷.

Astfel, pentru partea superioară, la baza eșafodajului este plasată de trei ori aceeași monedă, de data aceasta imaginară, pretinsă a fi emisă de către Lucretia, virtuoașă soție a lui Tarquinius Collatinus. Aceasta, sinucigându-se după ce a fost violată de către Arnus, fiul lui Tarquinius Superbus⁸, a provocat un incident politic și social care a declanșat, conform legendei⁹, instalarea

⁴ Seivert 1777, p. 271.

⁵ Sigerus 1930, p. 26, 76 și 81.

⁶ Albu 2002, nr. 241.

⁷ *** III, 1964, p. 304.

⁸ *** 1982, s. v.

Republicii romane și, implicit și a libertăților democratice¹⁰. Pe capac și în partea de sus a cunii sunt montați 5 denari republicani și 16 imperiali, aceștia din urmă de la Domitianus, Traianus, Hadrianus pentru Sabina Antoninus Pius și M. Aurelius. Dintre acestea, denarii cu numărul 10, 15, 16, 24, 37 și 43, datând de la împărații Domitianus, Traianus și Antoninus Pius sunt, sau mai bine zis, pot fi considerate originale, avându-se în vedere raportarea lor la catalogul RIC și Crawford. Restul de denari sunt, în mod categoric, monede imaginare sau falsuri inspirate de monetăria antică.

Primele rânduri orizontale de monede de pe partea inferioară a cunii sunt, în cea mai mare parte, tetradrahme elenistice, emise de Mithridates VI Eupator, de Demetrios Poliorcetes și de Antigonos Gonatas. Piesele sunt valoroase, rare în circulația monetară de la nord de Dunăre și au fost procurate de comanditar din comerțul de specialitate din Europa. Este vorba de monedele cu numărul 6, 12, 13, 19, 20, 27, 33, 34, 40, 41, 47, 41¹¹. În aceste prime două rânduri ale părții inferioare, printre monedele provenind de la acești monarhi elenistici care au vehiculat în epocă noțiunea de bogăție și mărire, sunt intercalate monede imaginare, pretinzând a fi aversul unor monede ale unor împărătese romane din secolul II-II p. Chr., personaje cunoscute pentru viața lor opulentă.

Pentru încastrarea în corpul din argint al cunii au fost considerate destul de valoroase chiar monedele confecționate din aliaj de cupru – *sestertii* imperiali din secolul I p. Chr. Criteriul pentru care au fost aleși acești *sestertii* a fost scena cu trimitere moralizatoare de pe revers. Mesajul moralizator transmis celui care privește cana pare a fi că la baza tuturor lucrurilor stă *virtutea* și *onoarea*, personificată pe reversurile celor trei *sestertii* romani emiși de împăratul Vitellius, încastrați pe cană. Alți trei *sestertii*, de același fel, sunt plasați cu aversul. Ultimele două monede din șirul de la baza schemei de amplasare sunt *sestertii* imaginari inspirați după monede ale lui Augustus, cu legenda DIVVS – AVGVSTVS – PATER, din nou un simbol al virtuții, de această dată însă un elogiu adus inclusiv calităților politice și civice pentru care împăratul respectiv era prețuit încă de către contemporanii săi. Pare a fi un monument în manieră clasicizantă, cu trimitere la versul binecunoscut al poetului Vergilius: *...exegi monumentum aere perennius*. Bogăția și traiul bun, valori materiale, pentru care monarhii elenistici au fost bine cunoscuți, nu stau la baza valorilor spirituale ale existenței.

Compoziția lotului de monede sacrificate pentru decorarea cunii Haupt exprimă compoziția unei posibile colecții numismatice existente în Transilvania în preajma anului 1682. Este posibil ca monedele false să fi existat în colecția respectivă, alături de monede bune, originale. Compoziția lotului de denari romani republicani și imperiali, falși, imaginari sau originali și limitarea în timp a denarilor romani, până la M. Aurelius, poate fi consecința existenței în colecție a unui fragment de tezaur pentru Transilvania de tipul celor încheiate cu monedă de la M. Aurelius¹². Este posibil ca denarii imaginari și falși să fi fost inspirați de cei originali aflați în colecție.

“Cana cu monede”, prin aspectul său simplu, clasicizant prin compoziția lotului de monede și prin schema de repartizare a lor pe cană, prin mesajele moralizatoare și aluziile livrestice la valorile antichității exprimă climatul cultural din Transilvania din a doua jumătate a secolului XVII. În Transilvania existau biblioteci – principele M. Apafi ridică o nouă bibliotecă princiară la Alba Iulia, în locul celei arse de tătari în anul 1660. Aici și acum, în timpul domniei lui M. Apafi, sunt receptate ideile Europei, ceremonialul și moda vestimentară. Colecțiile numismatice constituind, din toate timpurile, tot o „modă”, prezența lor în mediul aulic și cultural trebuie să fi fost obligatorie. Considerăm existența și aspectul „cunii Haupt” ca o dovadă și, în același timp o consecință a acestui climat cultural.

⁹ Hanga 1957, 66.

¹⁰ Hanga 1957, 66.

¹¹ Vezi Catalogul monedelor, *infra*.

¹² Suciu 2000, 81-84, Tabel III.

CATALOGUL MONEDELOR

Latura I¹³ (fig. 3 și 4):

1. Pe capac, în dreptul acestei laturi, fals după denar imperial roman, Domitianus, AR (?). Av. IMP CAES DOMIT – GERM PM TR P XV¹⁴, cap laureat spre dr.
2. Fals după denar imperial roman, Hadrian pentru Sabina, AR (?). Av. SABINA – AVGVSTA, bust drapat spre dr.¹⁵
3. Fals după denar republican roman, AR (?). Av. Capul zeiței Roma spre st.¹⁶
4. Monedă imaginară, pretins denar republican roman, Lucretia, AR (?). Av. CHIA - DEIF - LVCRET, bust spre st., drapat, diademat. Stil baroc.
5. Monedă imaginară, emisă la Padova, modul de *sestertius*. AE. Av. Cap diademat spre dr.
6. Tetradrahmă, Pontus și Bosphorul Cimmerian, Mithridates VI Eupator, (120-63 a. Chr.), AR (?) Av. Cap spre dr. Seaby 1966, nr. 1412; Head 1911, p. 501.
7. *Sestertius*, Imperiul roman, Vitellius, aprilie-decembrie 69, AE. Av. A· VITELLIVS GERMANICVS IMP AVG PM TR P, bust drapat, laureat, spre dr., RIC, I, nr. 4, p. 226¹⁷.

Latura II (fig. 5 și 6):

8. Pe capac, în dreptul acestei laturi, fals după denar imperial roman, Domitianus, AR (?). Av. IMP CAES DOMIT AVG GERM PM TR P XV, cap laureat spre dr.¹⁸
 9. Fals după denar imperial roman, Domitianus, AR (?). Av. IMP CAES DOMIT AVG GERM PM TR P XI, cap laureat spre dr. RIC II, p. 207n¹⁹.
 10. Denar imperial roman, Traian, AR (?). Av. IMP TRAIANO AVG GER DAC PM TR P, bust drapat, laureat, spre dr., RIC, I, nr. 91 – 147b.
 11. Monedă imaginară după denar imperial roman. AR (?). Av. Cap laureat, bărbos, spre dr., trăsături ce se vor apropia de cele ale lui Pertinax. Rudimente de litere în legendă.
 12. Tetradrahmă, Macedonia, Demetrios Poliorketes, (306-283 a. Chr.), AR (?) Av. Cap spre dr., cu trăsăturile alterate de straturile de aurire. Seaby 1966, nr. 559; Head 1911, p. 230.
 13. Idem, dar altă ștanță.
 14. Monedă imaginară²⁰ după *sestertius*, Imperiul roman, Augustus, AE. Av. DIVVS – AV[GV]STVS – PATER. Cap spre st., laureat. În dreptul literelor GV piesa a fost perforată, iar flanul refăcut înainte de montarea în corpul câinii și de aurire.
- Latura III (fig. 7 și 8):
15. Pe capac, în dreptul acestei laturi, denar imperial roman, M. Aurelius, AR (?). Av. IMP M ANTONINVS AVG, cap spre dr., RIC, III, pp. 216-219.
 16. Denar imperial roman, Traian, AR (?). Av. TRAIANO AVG GER DAC [...], bust laureat, drapat, spre dr., RIC, I, nr. 91 – 147b.
 17. Monedă imaginară după denar imperial roman, AR (?). Av. CESSAR - AVGVSTVS, bust spre dr. cu trăsături asemănătoare cu ale lui Hadrian.
 18. Fals după denar republican roman, L. Farsuleius Mensor²¹; AR (?). Av. MENSOR/SC, bust spre dr. RRC 1974, nr. 392/1.

¹³ Numerotarea laturilor câinii din text corespunde numerotării fotografiilor din planșele lucrării.

¹⁴ Denar fals: legenda inexistentă, RIC II, p. 533.

¹⁵ Denar fals: reprezentările sunt necaracteristice pentru stilul denarilor imperiali romani din secolul II p. Chr.

¹⁶ Denarul fals: capul zeiței este reprezentat spre st., nu spre dr. Probabil că a fost prelevat un mulaj de pe un denar original, așa încât tipul monedei a rămas "în oglindă".

¹⁷ Pe rv. HONOS ET VIRTVS / SC.

¹⁸ Ca moneda nr. 1

¹⁹ Denar fals: legenda inexistentă în cataloagele de specialitate.

²⁰ Moneda este inspirată după emisiunile cu legenda DIVVS – AVGVSTVS – PATER, emise în număr mare în secolul I p. Chr. Vezi RIC I pp. 93-97.

²¹ Originalul are pe Rv. *Libertas* și *pileus*.

19. Tetradrahmă, Macedonia, Antigonos Gonatas, (277-239 a. Chr.), AR (?) Av. În scut macedonean, capul lui Pan, spre st. Seaby 1966, nr. 567, Head 1911, p. 231.

20. Tetradrahmă, Pontus și Bosphorul Cimmerian, Mithridates VI Eupator, (120-63 a. Chr.), AR (?) Rv. ΒΑΣΙΛΕΩΣ/ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ/ΕΥΠΙΑΤΟΡΟΣ/Θ, cerb spre dr., hrănindu-se. Head p. 501.

21. *Sestertius*, Imperiul roman, Vitellius, aprilie-decembrie 69. AE. Rv. HONOS ET VIRTVS / SC, RIC, I, nr. 4, p. 226²².

Latura IV (fig. 9 și 10):

22. Pe capac, în dreptul acestei laturi, fals după denar imperial roman, Domitianus, AR (?) Av. [IMP CA]ES DOMIT AVG - GERM PM TR P XV²³, cap laureat spre dr.

23. Fals după denar imperial roman, AR (?) Av. DIIVVS (sic!) - ANTONINVS, cap spre dr. cu trăsături asemănătoare cu ale lui Antoninus Pius sau Hadrian.

24. Denar imperial roman, foarte greu lizibil, relieful deja aplatizat a fost acoperit de stratul de aur; probabil Antoninus Pius, AR (?) Av. [...]ONINVS PIVS PP [...], cap laureat spre dr.

25. Monedă imaginară, pretins denar republican roman, Lucretia, AR (?) Av. CHIA - DEIF - LVCRET. Bust spre st., drapat, diademat. Stil baroc.

26. Monedă imaginară, emisă la Padua, modul de *sestertius*. AE. Av. Cap diademat spre dr.

27. Tetradrahmă, Macedonia, Demetrios Poliorcetes, (306-283 a. Chr.), AR (?) Av. Cap spre dr. Seaby 1966, nr. 559; Head 1911, p. 230.

28. *Sestertius*, Imperiul roman, Vitellius, aprilie-decembrie 69, AE. Av. A·VITELLIVS GERMANICVS IMP AVG PM TRP, bust drapat, laureat, spre dr., RIC, I, nr. 4, p. 226²⁴.

Latura V (fig. 11 și 12):

29. Pe capac, în dreptul acestei laturi, monedă imaginară după pretins denar imperial roman, AR (?) Av. CESSAR - AVGVSTVS, bust spre dr. cu trăsături asemănătoare cu ale lui Hadrian.

30. Fals după denar imperial roman, Hadrian pentru Sabina, AR (?) Av. SABINA - [AVGVSTA], bust drapat spre dr.²⁵

31. Fals după denar republican roman, AR (?) Av. Capul zeiței Roma spre st.²⁶

32. Fals după denar republican roman, L. Farsuleius Mensor²⁷, AR (?) Av. MENSOR/SC, bust spre dr. RRC 1974, nr. 392/1.

33. Tetradrahmă, Macedonia, Demetrios Poliorcetes, (306-283 a. Chr.), AR (?) Av. Cap spre dr. Seaby nr. 559; Head p. 230.

34. Tetradrahmă, Pontus și Bosphorul Cimmerian, Mithridates VI Eupator, (120-63 a. Chr.), AR (?) Av. Cap spre dr. Seaby nr. 1412; Head p. 501.

35. *Sestertius*, Imperiul roman, Vitellius, aprilie-decembrie 69, AE. Av. A·VITELLIVS GERMANICVS IMP AVG PM TRP, bust drapat, laureat, spre dr., RIC, I, nr. 4, p. 226²⁸.

Latura VI (fig. 13 și 14):

36. Pe capac, în dreptul acestei laturi, fals după denar imperial roman, Antoninus Pius, AR (?) Av. DIIVVS (sic!) - ANTONINVS, cap spre dr., cu trăsături apropiate cu ale lui Antoninus Pius sau Hadrian.

37. Denar imperial roman, foarte greu lizibil, relieful deja aplatizat a fost acoperit de stratul de aur; probabil Antoninus Pius, AR (?) Av. cap laureat spre dr.

38. Fals după denar imperial roman, Antoninus Pius, AR (?) Av. DIIVVS (sic!) - ANTONINVS cap spre dr., cu trăsături apropiate cu ale lui Antoninus Pius sau Hadrian.

²² Pe Av. A· VITELLIVS GERMANICVS IMP AVG PM TRP, bust drapat, laureat, spre dr.

²³ Ca monedele nr. 1 și 8.

²⁴ Pe rv. HONOS ET VIRTVS / SC.

²⁵ Denar fals: reprezentările sunt necaracteristice pentru stilul denarilor imperiali romani din secolul II p. Chr.

²⁶ Denarul este fals deoarece capul zeiței este reprezentat spre st., nu spre dr. Probabil că a fost prelevat un mularj de pe un denar original, așa încât tipul monedei a rămas "în oglindă".

²⁷ Originalul are pe Rv. *Libertas* și *pileus*.

²⁸ Pe rv. HONOS ET VIRTVS / SC.

39. Fals după denar imperial roman, Domitianus, AR (?). Av. IMP CAES DOMIT AVG GERM PM TR P XI, cap laureat spre dr. RIC II, p. 207n²⁹.
40. Tetradrahmă, Macedonia, Antigonos Gonatas, (277-239 a. Chr.), AR (?) Av. În scut macedonean, capul lui Pan, spre st. Seaby nr. 567, Head p. 231.
41. Tetradrahmă, Pontus și Bosphorul Cimmerian, Mithridates VI Eupator, (120-63 a. Chr.), AR (?) Av. Cap spre dr. Seaby nr. 1412; Head p. 501.
42. *Sestertius*, Imperiul roman, Vitellius, aprilie-decembrie 69, AE. Av. A·VITELLIVS GERMANICVS IMP AVG PM TRP, bust drapat, laureat, spre dr., RIC, I, nr. 4, p. 226³⁰.
Latura VII (fig. 15 și 16):
43. Pe capac, în dreptul acestei laturi, denar imperial roman, M. Aurelius, AR (?). Av. IMP M – ANTONINVS AVG, cap laureat spre dr. cap spre dr., RIC, III, pp. 216-219.
44. Fals după denar imperial roman, Antoninus Pius, AR (?). Av. DIIVVS (sic!) - ANTONINVS, cap spre dr., cu trăsături apropiate cu ale lui Antoninus Pius sau Hadrian.
45. Fals după denar imperial roman, Hadrian pentru Sabina, AR (?). Av. SABINA – AVGVSTA, bust drapat spre dr.³¹.
46. Monedă imaginară, pretins denar republican roman, Lucretia, AR (?). Av. CHIA – DEIF – LVCRAET. Bust spre st., drapat, diademat. Stil baroc.
47. Tetradrahmă, Pontus și Bosphorul Cimmerian, Mithridates VI Eupator, (120-63 a. Chr.), AR (?) Av. Cap spre dr. Seaby nr. 1412; Head p. 501.
48. Monedă imaginară, emisă la Padova, modul de *sestertius*, după monedă Corint, AE. Av. Atena, cap cu coif spre dr.
49. Monedă imaginară³² după *sestertius*, Imperiul roman, Augustus, AE. Av. DIVVS – AVGVSTVS – PATER. Cap spre st., laureat.
Latura VIII (fig. 17 și 18):
50. Pe capac, în dreptul acestei laturi, monedă imaginară după pretins denar imperial roman, AR (?). Av. CESSAR - AVGVSTVS, bust spre dr. cu trăsături asemănătoare cu ale lui Otho sau Hadrian.
51. Monedă imaginară după pretins denar imperial roman, AR (?). Av. CESSAR – AVGVSTVS, bust spre dr. cu trăsături asemănătoare cu ale lui Otho sau Hadrian.
52. Fals după denar imperial roman, Domitianus, AR (?). Av. IMP CAES DOMIT AVG – GERM PM TRP XV, cap laureat spre dr..
53. Fals după denar republican roman, L. Farsuleius Mensor³³; AR (?). Av. MENSOR/SC, bust spre dr. RRC 1974, nr. 392/1.
54. Monedă imaginară, emisă la Padova, modul de *sestertius*, după monedă Corint, AE. Av. Atena, cap cu coif spre dr.
55. Tetradrahmă, Macedonia, Demetrios Poliorcetes, (306-283 a. Chr.), AR (?) Rv. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. Poseidon, în picioare spre st., ține tridentul și pune un picior pe o stâncă. Seaby 1966, nr. 559; Head 1911, p. 230.
56. *Sestertius*, Imperiul roman, Vitellius, aprilie-decembrie 69. AE. Rv. HONOS - ET - VIRTVS / SC, RIC, I, nr. 4, p. 226³⁴.

BIBLIOGRAFIE / BIBLIOGRAPHY

*** 1962

***, *Istoria României*, III, București, 1964.

²⁹ Denarul este fals: denari cu asemenea legendă nu există.

³⁰ Pe rv. HONOS ET VIRTVS / SC.

³¹ Denar fals: reprezentările sunt necaracteristice pentru stilul denarilor imperiali romani din secolul II p. Chr.

³² Moneda este inspirată după emisiunile cu legenda DIVVS – AVGVSTVS – PATER, emise în număr mare în secolul I p. Chr. Vezi RIC I pp. 93-97.

³³ Originalul are pe Rv. *Libertas* și *pileus*.

³⁴ Pe Av. A·VITELLIVS GERMANICVS IMP AVG PM TRP, bust drapat, laureat, spre dr.

*** 1982	***, Enciclopedia Civilizației Romane, București, 1982.
Albu 2002	I. Albu, <i>Inschriften der Stadt Hermannstadt aus dem Mittelalter und der Frühen Neuzeit</i> , Sibiu, 2002.
Dâmboiu 2003	D. Dâmboiu, <i>Istoria argintăriei sibiene între secolele XIV-XVI</i> , mss., 2003.
Hanga 1957	VI. Hanga, <i>Cetatea celor șapte coline. Începuturile Romei. Patricienii și plebeii</i> , București, 1957.
Head 1911	V. B. Head, <i>Historia nummorum</i> , Oxford, 1911.
RIC	H. Mattingly, E. A. Sydenham, C. H. V. Sutherland, R. A. G. Carson, J. P. C. Kent, <i>The Roman Imperial Coinage</i> , I-IX, Londra, 1925-1994.
RRC 1974	M. H. Crawford, <i>Roman Republican Coinages</i> , Cambridge, 1974.
Seaby 1966	H. A. Seaby, <i>Greek Coins and their Values</i> , Londra, 1966.
Sigerus 1930	E. Sigerus, <i>Cronica orașului Sibiu, 1100-1929, dedicată orașului meu natal</i> , Sibiu, 1930, reprint <i>Convergențe transilvane</i> , vol. 5.
Suciu 2000	V. Suciu, <i>Tezaur monetare din Dacia romană și postromană</i> , Cluj-Napoca, 2000.
Roth 1922	V. Roth, <i>Kunstdenkmäler aus den sächsischen Kirchen Siebenbürgens</i> , Sibiu, 1922.
Seivert 1777	J. Seivert, <i>Die Grafen von Hermannstadt</i> , în <i>Siebenbürgische Quartalschrift</i> , II, 1777, pp. 262-273.

LISTA ILUSTRĂȚILOR/ILLUSTRATION

- Fig. 1 Imagine de ansamblu a căunii cu monede. Complete view of the coined tankard.
- Fig. 2 Imagine de ansamblu a căunii cu monede, având capacul deschis. Complete view of the coined tankard, with the lid opened.
- Fig. 3 Latura I partea superioară. Side I, upper part.
- Fig. 4 Latura I partea inferioară. Side I, lower part.
- Fig. 5 Latura II partea superioară. Side II, upper part.
- Fig. 6 Latura II partea inferioară. Side II, lower part.
- Fig. 7 Latura III partea superioară. Side III, upper part.
- Fig. 8 Latura III partea inferioară. Side III, lower part.
- Fig. 9 Latura IV partea superioară. Side IV, upper part.
- Fig. 10 Latura IV partea inferioară. Side IV, lower part.
- Fig. 11 Latura V partea superioară. Side V, upper part.
- Fig. 12 Latura V partea inferioară. Side V, lower part.
- Fig. 13 Latura VI partea superioară. Side VI, upper part.
- Fig. 14 Latura VI partea inferioară. Side VI, lower part.
- Fig. 15 Latura VII partea superioară. Side VII, upper part.
- Fig. 16 Latura VII partea inferioară. Side VII, lower part.
- Fig. 17 Latura VIII partea superioară. Side VIII, upper part.
- Fig. 18 Latura VIII partea inferioară. Side VIII, lower part.
- Fig. 19 Capacul căunii Haupt, detaliu. The lid of the coined tankard, detail.
- Fig. 20 Capacul căunii Haupt, detaliu. The lid of the coined tankard, detail.

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

Fig. 6

Fig. 7

Fig. 8

Fig. 9

Fig. 10

Fig. 11

Fig. 12

Fig. 13

Fig. 14

Fig. 15

Fig. 16

Fig. 17

Fig. 18

Fig. 19

Fig. 20